

TÖI seminar 11. juni 2020
kl. 09:00-12:15
Hvordan oppnå mer
miljøvennlige arbeidsreiser
i storbyene?

Hvorfor reiser vi slik som vi gjør?

Bertil Vilhelmson

Göteborgs universitet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Varför intressant fråga?

Klassiskt prognosperspektiv

- Faktorer som driver utvecklingen 'business as usual'
- En fråga om att förutse efterfrågan på resor och transporter

Omställningsperspektiv

- Vi når inte miljömålen – omställningen till hållbart resande går för långsamt
- Vilka faktorer påverkar hushållens resvanor
- En fråga om styrbarhet, anpassningsmöjligheter och acceptans

Forskning och beprövd erfarenhet – exempel på svar

- Vi lever i en kultur som präglas av bilism
- Vi reser på sätt som ger status, handlingsfrihet
- Vi reser för att staden är utspridd och vi har så långa avstånd
- Vi väljer det färd sätt som går snabbast – av dem vi har tillgång till
- Vi uppfattar närhet i termer av tid – snarare än i fysiska avstånd
- Vi reser för att vi har råd
- Vi beslutar genom att väga kostnader (restid, reskostnader) och nytta
- Vi reser som vi brukar
- Vi reser som regler och styrmedlen tillåter

Alla har bäring på olika styrmedel för omställning!

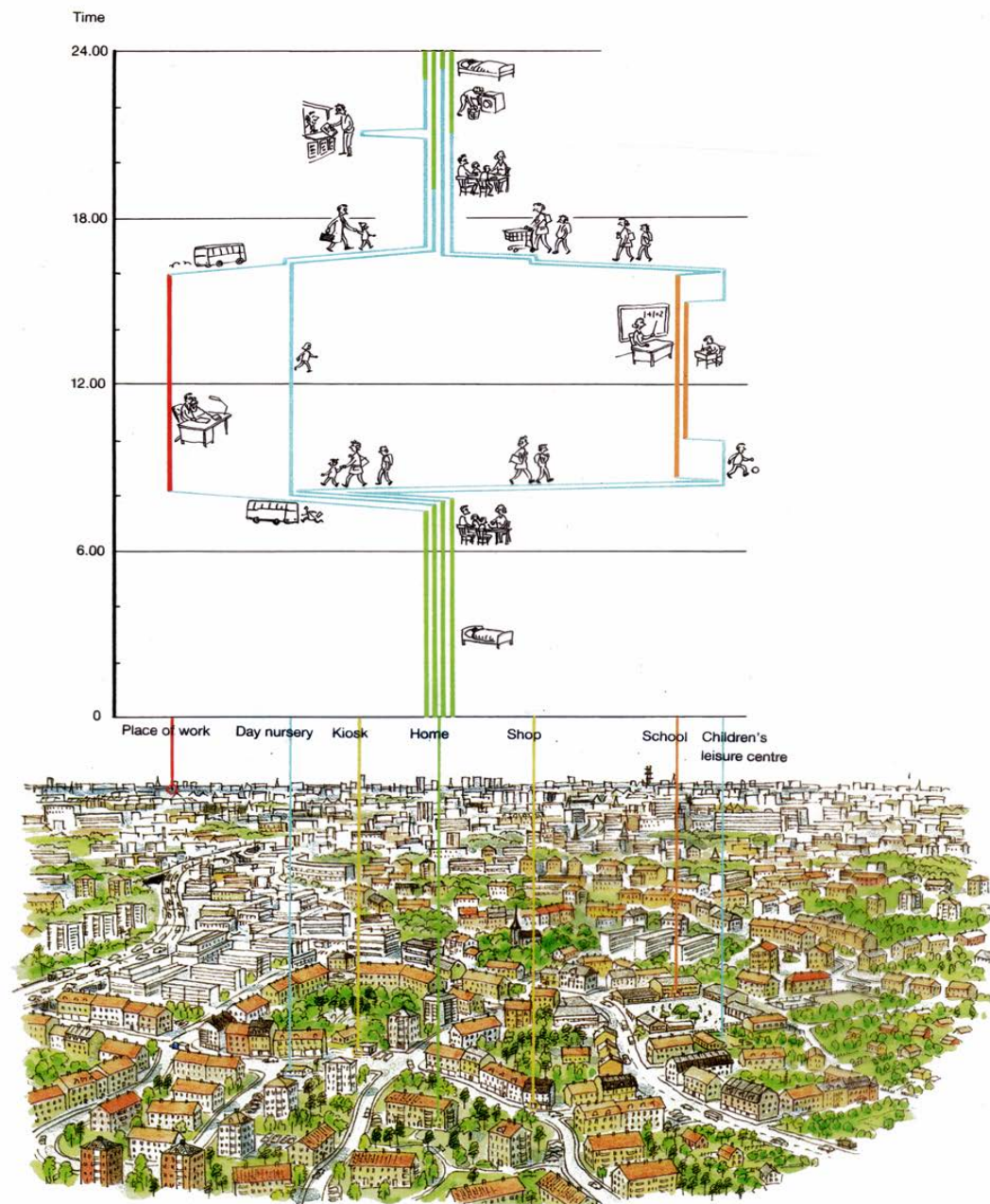
Hvorfor reiser vi slik
som vi gjør?

Resor i människors vardag

“Jag reser för att få ihop hela min vardag – få barnen till skola och dagis, hinna till jobbet, handla på vägen hem och ta mig till gymmet på kvällen. Arbetsresan fogas in i allt jag måste och vill göra under dan. Dygnet har bara 24 timmar. Resorna ger mig välfärd. Jag är miljömedveten...”

Tidsgeografiskt synsätt

Torsten Hägerstrand..... Kajsa Ellegård,
Tora Friberg, Tim Schwanen, Martin Dijst,
Mei-Po Kwan, Harvey Miller

Källa: Bo Lenntorp

Tidsgeografiskt synsätt på förutsättningar för omställning

- Vardagslivet - en ström av aktiviteter på olika platser och tider som binds samman av resor
- Resor härleds från behovet att utföra aktiviteter – ändras resan, påverkas andra aktiviteter
- En del aktiviteter relativt fritt valda var och när utföras. Andra påbjudna. Grovt räknat: arbetsresor ca 30%; inköp o service 20%; fritid/besök 50%.
- Tiden är en absolut begränsad resurs (24 h) - en preferens för hög hastighet
- Hög rörlighet möjliggör ett geografisk utspritt aktivitetsmönster – ökad räckvidd -> ökade valmöjligheter
- Resan (längd och färdstättval) påverkas av
 - individens kapacitet och resurser
 - hur tillgängliga verksamheterna är t ex tidsmässigt och virtuellt
- Variationer i resande/aktivitet kan kopplas till hushållets sammansättning (t ex fas i livsloppet) och organisation (interna arbets- och rollfördelning)
- Människors resande en varierad beslutsprocess: rutiner (t ex arbetsresan), spontana/impulsive (fritiden), planerade (semesterresan)

Omställningsstrategier i vardagen – Frivilligt billösa

Billösa hushåll med komplexa aktivitetsmönster och förväntad hög sannolikhet att äga bil – vilka strategier tillämpar de för att få vardagen att gå ihop?

Djupintervjuer med åtta personer (fyra män, fyra kvinnor),
30-45 år,
sammanboende,
båda förvärvsarbetande i kvalificerade jobb,
flera småbarn,
materiellt välbeställda
– som aktivt avstår från att äga bil.

Ellen Lagrell et al (2018) Accessibility strategies beyond the private car: A study of voluntarily carless families with young children in Gothenburg. *Journal of Transport Geography*. 72, 218-227

Billösheten fungerar bra när det gäller vardagens rutiner

Arbete, skola, regelbundna fritidsaktiviteter, inköp...

- Aktivt valt att bo (kvar) central/halvcentralt
- Flexibla arbetstider – och flexibla arbetsplatser
- Näthandlar: Hemleveranser av matvaror
- Uträttar flera ärenden i samband med resa
- Prioriterar aktiviteter i det nära grannskapet/stadsdelen
- Cyklar – ger förutsebarhet och egenkontroll över restid
- Jämställd arbetsfördelning i hushållet

“When I cycle to work it’s half an hour faster than public transport and I don’t need to be nervous that the transfers won’t work.”

Icke rutinartade aktiviteter under fria tiden mer bilberoende

Semester, infrekventa fritidsaktiviteter, social besök ...

- Billösheten upplevs som en restriktion
- Tvingad anpassning till aktiviteter i grannskapet/nås kollektivt
- Upplever att andra förväntar sig att de har bil
- Förlitar sig på delning och lån av andras bilar
- Förlitar sig på andras högrörlighet.

"Often, those who have a car come to visit us much more than we go to visit them ..."

Huvudbudskap:

Vill man förstå och påverka arbetsresan – måste man förstå hela vardagslivet!

Tack för uppmärksamheten!